

FACTUM

ČTVRTLETNÍK MUZEA VYSOČINY JIHLAVA

Výstava Společenský život hmyzu

Na konci září byla v Muzeu Vysočiny Jihlava otevřena výstava Společenský život hmyzu. Výstava nabízející nahlédnutí doslova „do kuchyně“ příslušníků hmyzí říše zaplnila takřka všechny výstavní prostory v přízemí muzea. A i ty jejím tvůrcům taktak stačily. O hmyzu se toho dá říci opravdu hodně.

Hlavním tématem výstavy bylo, jak už její název napovídá, sociální chování hmyzu. A co je na životě těch nepatrných tvorů tak zajímavého, že stojí za to udělat o nich výstavu? Všechno. Ať už se jedná o partnerské vztahy, rodičovskou péči nebo spolupráci při budování hnízda a shánění potravy, v ničem si hmyz nezádá s ostatními skupinami živočichů. Ba naopak, v mnohém je předčí.

Prostřednictvím textů, fotografií, trojrozměrných exponátů, filmů a také bohatého doprovodného programu přiblížila výstava známé i méně známé fakty ze života hmyzu. A tak se návštěvníci dozvěděli, že švábi patří k nejstarostlivějším rodičům v živočišné říši, samečci much nosí svým vyvoleným zásnubní dárky, termity pěstují houby velikosti žampionů, mravenci mají své paní učitelky a mnoho dalších zajímavých informací. Hlavní pozornost byla věnována tzv. eusociálnímu hmyzu, tedy občanům důmyslně uspořádaných hmyzích států, jejichž nejznámějšími představiteli jsou termity, vosy, mravenci a některé druhy včel. Přísloušnou třetinu na dortu byla inštalována s živým hmyzem – čmeláky, termity, mravenci, šváby, strašilkami, sarančemi nebo cvrčky. Jak se dalo předpokládat, tyto živé exponáty se těšily mimořádné oblibě návštěvníků.

Kdo si chtěl zopakovat, co se na výstavě dozvěděl, mohl si pohrát s triominem (hra podobná dominu), sestavit skládačku, projít bludiště, vyplnit pracovní list, zatočit „kolem štěstí“ nebo se za hmyz rovnou převléknout. K doprovodným aktivitám patřila i beseda s autorem nové knihy Hmyzí rodiny a státy, s profesorem Janem Žďárkem.

Foto: Pavel Bezděčka – MVJ

Hlavním cílem výstavy bylo ukázat naše šestinohé souputníky zblízka a v co možná nejlepším světle. Vždyť jak známo, strach a odpor často pramení z nepoznaného. S radostí jsme pozorovali školní třídy, rodiny s dětmi, ale i seriózní dospělí, jak se zájmem pročítají texty, prohlížejí si fotografie, promlouvají přes stěny inštalací nebo se – bez ohledu na věk – ponoří do víru her. A bylo jich tolik, že výstavní místnost někdy doslova praskala ve švech.

pokračování na str. 2

Stříbrná
Jihlava
2013. ...10

Nové depozitáře
v Heleníně
otevřeny.....5

EDITORIAL

Konec roku je prakticky za dveřmi, ale v přírodě to nikoho nezaskočí. Všichni jsou už připraveni a dokonce se zdá, že ta živočišná čeládka po listopadových plískanicích doslova touží, aby si konečně oddechla po náročné sezóně. A před sezónou následující. Jako fotbalový tým, co spěchá do šatny, aby vydechl před druhým poločasem. Jako vzorná svatební matka, co stihla vše potřebné připravit a teď má chvilku klidu, než přijedou hosti.

Listopad je k takovému odpočinku zrovna stvořený. Hustá mlha a tichý déšť zalehne kraj. Někdy i sněhová přikrývka. Nejlépe se zavrtat do svého pelíšku a nevstávat z něj, aby nena-vlhnul. Listopadové sluníčko, když vzácně vysvitne, je neduživé a během kratičkého dne nedokáže prohrát ani kůru stromů, natož pak věčně vlhkou zem. Syrovina táhne z každého stínu a suché místečko je vzácnější šafránu.

Listopad je pouze pro silné a otužilé. Vřava také slimáci, brouci a motýli jakoby se do země propadli. Cvrčka už neuslyšíš, kobyliku nezahledneš. Ještě tak malátnou mouchu či pavouka. Opadem listů se však otevřelo horní patro lesa a tak můžeš obdivovat ptačí svět, třebaže ochuzený o tažné druhy. Nevadí. Brhlíci, žluny a hýlové jsou stejně milejší, že tu zůstávají.

Severoameričtí Indiáni mají pro listopad označení – bláznivý měsíc. Bůhví proč. Ale není to špatné. Já bych však letos takto označil celý podzim. Stav české politiky, nálada ve veřejnosti, ale i horečná aktivita muzejní. Nové expozice, stěhování depozi-tářů, velké výstavy...nevím, kde mi hlava stojí. Bláznivý podzim. Nejlépe se zavrtat do svého pelíšku a nevstávat z něj...

Pavel Bezděčka

ZVEME VÁS

Hračky ze staré půdy

Vánoční čas je i dobou vánočních dárků. Za ty nejvděčnější považují děti určité hračky. Výstava pod názvem Hračky ze staré půdy nabízí poutavou výpravu do světa hraček našich dědečků i prababiček. Vystavované exponáty pocházejí ze sbírkových fondů Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně a Muzea Vysočiny Jihlava.

Součástí zlínské sbírky je i cenný soubor hraček z rodinné sbírky pražské malířky Marie Fischerové Kvěchové. Vedle sebe nalezneme působivé soubory soustruhovaných lidových hraček z Horácka a z Podkrkonoší, výrobky sdružení českého užitého umění a designu Artěl, podomácku zhotovené příležitostné hračky, exotické loutky i luxusní pokojíčky pro panenky vídeňské provenience.

Z fondů jihlavského muzea je vybrána bohatá kolekce figurek vyrobených v době německé okupace přímo v Jihlavě ve firmě Lineol

Werke, která stávala na místě současného City parku. Firma vedle zbraní - součástek do německých raket - vyráběla i umělohmotné malované figurky zvířat a postavičky lidí.

Výstava bude pro návštěvníky jihlavského muzea otevřena od 29. listopadu a potrvá do 12. ledna 2014.

Radim Gonda

Hvězda nad Betlémem aneb co přivedlo mudrce

Může mít mysteriózní hvězda nad Betlémem, která podle bible k právě narozenému Spasiteli přivedla mudrce z východu, nějaký reálný (astronomický) základ, nebo jde jen o biblickou metaforu? Tuto otázku si nejen astronomové kladou již po staletí a ve snaze nalézt odpověď pátrají v kronikách i hvězdných mapách.

Dnes díky tomu existuje hned celá řada hypotéz, které se snaží interpretovat betlémskou hvězdu na základě skutečných astronomických událostí. Většina těchto hypotéz ovšem při své konstrukci naráží na větší či menší zejména dobové problémy a nesrovnalosti. Na konci 20. století však vzniknul alternativní koncept, který betlémskou hvězdu vysvětluje prostřednictvím dosud víceméně opomíjených pohledů.

Zveme vás proto na přednášku s názvem Hvězda nad Betlémem aneb co přivedlo mudrce, která proběhne 10. prosince v Malovaném sále jihlavského muzea. V první části ve stručnosti budou shrnuty nejznámější klasické hypotézy, bude poukázáno na jejich trhliny a na pravou míru se pokusíme uvést některá všeobecně přijímaná zkrácení. Ve své druhé části se přednáška věnuje postupné konstrukci alternativního přístupu k betlémské hvězdě a pokouší se uvést v soulad dostupné poznatky nejruznějších vědních odvětví.

*Miloš Podařil
Jihlavská astronomická společnost*

Photographia natura 2013

Zveme vás na zahájení jubilejního 10. ročníku výstavy Photographia natura 2013, které proběhne v pátek 29. listopadu 2013 v 16 hodin v jihlavském muzeu.

Soutěž obeslalo svými pracemi 45 autorů, z toho 12 studentů. Celkem bylo přijato 243 fotografií, z toho 42 studentských.

Vyhodnoceny budou tři nejlepší snímky ze všech 243 prací, zvláště ní cenu pak navíc obdrží nejlepší studentská práce.

Vyhodnocení soutěžních snímků proběhne v pondělí 18. listopadu 2013.

Předání cen a zároveň vyhlášení nové soutěže na rok 2014 bude součástí vernisáže 29. listopadu.

Výstava potrvá v Muzeu Vysočiny Jihlava do 26. ledna 2014 a následně bude zapůjčena do Horácké galerie v Novém Městě na Moravě.

Pavel Bezděčka

Doteky andělů

Pod tímto názvem najdete společnou výstavu tří autorek v třeštském muzeu. Vystavující autorky za své výrobky získaly certifikát VYSOČINA regionální produkt.

Hana Číhalová z Jihlavy se malbě na hedvábí věnuje přes deset let a tvorbě modelovaných šperků z polymeru šestým rokem. Je absolventkou několika kurzů u českých a zahraničních lektorek. Na hedvábí maluje pomocí kontury a používá jak barvy zažehlovací, tak i napařovací. Šperky z polymeru vznikají skládáním různobarevných kousků, které se po zapečení brousí a leští.

Jana Pašková z Třebíče vystudovala Střední umělecko-průmyslovou školu v Brně a dnes se věnuje především výrobě vinutých perel. Jako surovina se používá lampové sklo ve tvaru skleněných tyčinek a jak plyne ze samotného názvu, vyrábějí se tyto perly navíjením roztaveného skla nad plynovým hořákem na kovové tyčinky, které jsou namočené v kaolínu, aby se perly po vychladnutí snadněji stahovaly z drátu a nelepily se.

Hana Tomášková z Dolní Cerekev je původním povoláním mechanik seřizovač a po ukončení školy pracovala ve strojírenství. Sklářské řemeslo ji však lákalo natolik, že absolvovala jeden semestr na Střední škole grafické v Jihlavě a kurzy tiffany a fusing ve společnosti T.G.K. Skalce u České Lípy. Od roku 2000 vyrábí vitráže na zakázku do dveří a oken, zrcadla a drobné vit-

rážky. Obě techniky kombinuje, má ráda geometrické tvary, ale i secesi a umění viktoriánského období.

Vernisáž výstavy Doteky andělů se koná 6. prosince v 17:00 a výstava potrvá až do 2. února příštího roku.

Muzejní pátek

Na páteční vernisáž výstavy plynule naváže poslední letošní muzejní pátek (přibližně od 17.30 h), na kterém členové Muzejního spolku představí nové číslo Vlastivědného sborníku Třeště a okolí.

Najdete v něm tato témata: Osudy muzejních sbírek (J. Morkus, M. Matulová), Třeštská železniční kronika (M. Mareš), Obnova hřbitovní kostnicové kaple ve Stonařově v letech 1958-1962 (Mgr. L. Peltan), Tajemná místa mého dětství – Pivovar (MUDr. J. Štumar), Tůně, tůňky, tůněčky (RNDr. Mgr. O. Tauber), Nevyjasněné úmrtí válečného hrdiny a Desetiletí obnoveného Muzejního spolku v Třebíči (MUDr. P. Fučík). Samozřejmě bude možné na místě zakoupit nové a všechna dosud vyšlá čísla sborníku.

Srdečně vás zveme 6. prosince od 17 h do muzea na vernisáž a na představení nového sborníku.

Milina Matulová

UDĚLALI JSME

Neživé poklady Země

Výstava Neživé poklady Země přiblížila veřejnosti jeden zajímavý a nepříliš častý koníček - sběr minerálů.

Výstavu tvořily textové panely s bohatou obrazovou dokumentací a ukázky nerostů.

Na obrázcích a v textech byly návštěvníkům stručně představeny různé možnosti sběru minerálů. Vystavené vzorky nerostů pocházely z České republiky i ze zahraničí a ukázaly zájemcům tvarovou i barevnou variabilitu neživé přírody.

Výstava nabídla návštěvníkům rovněž zajímavé nálezy z nedávné doby z několika lokalit u Jihlavy a jejího blízkého okolí.

Foto: Dana Oberreiterová - MVJ

Pro ty, kteří si rádi hrají a chtějí vyzkoušet něco nového, nabídla výstava návod a ukázky možností, jak si i v domácích podmínkách „vypěstovat“ své vlastní různobarevné krystaly.

Ačkoliv výstava představila koníček, který není tak docela tradiční, její hojná návštěvnost ukázala, že se rozhodně nejedná o aktivitu opomíjenou a že si své zastánce dokáže stále najít.

Jaroslav Havlíček, Muzeum Vysočiny Jihlava

Výstava Společenský život hmyzu pokračování z titulní strany

Výstava, jejímiž autory jsou zaměstnanci muzea Klára Bezděčková a Pavel Bezděčka, vznikla za spolupráce širokého týmu muzejních pracovníků a také za přispění mnoha externistů. Je pojata jako putovní. Po ukončení v jihlavském muzeu se vydá na pouť po celé České republice. Už dnes např. víme, že v následujících letech bude instalována např. v Ústí nad Labem, v Mělníku, v Pardubicích, v Plzni, v Kašperských Horách, ve Znojmě, v Tišnově, ve Zlíně či ve Vsetíně.

Klára Bezděčková

Foto: Dana Oberreiterová - MVJ

PŘIPOMÍNÁME 3. 11. 1918 – 95 let

dav Žižkováků strhl Mariánský sloup na Staroměstském náměstí. Ve svatém nadšení, že boří symbol nadvlády Habsburků nad českými zeměmi, se skupina vedená jistým Frantou Sauerem nejdříve poprala s místními, kteří jej nechtěli dát. Poté, co je přeprali, se jim podařilo víc než 20 tun pískovce povalit na zem a sloup, který nechal Ferdinand II. postavit v roce 1650 jako projev vděčnosti Pražanům za obranu města před Švédy, vzal za své. Franta Sauer pak nemohl na Staroměstské náměstí, dokonce i trhovci po něm házeli shnilé ovoce... A historickému prostoru dodnes něco schází. Nejvíce škody obvykle napáchají bojovníci za svobodu, kteří pozvednou svůj hlas až po osvobození...

Depozitáře v Heleníně

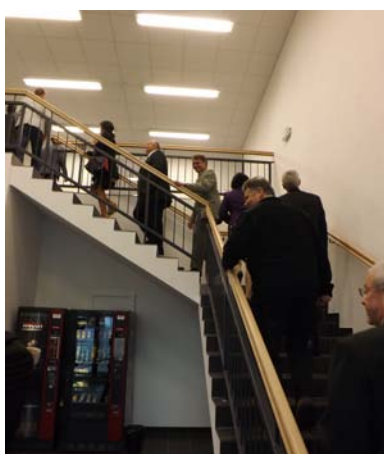

Foto: Ludmila Moržolová - MVJ

Po mnoha letech plánování i přípravných prací byly 13. září 2013 slavnostně otevřeny nové depozitáře muzea v Heleníně. Za účasti hejtmana kraje MUDr. Běhouňka, radních Kraje Vysočina, vedoucích představitelů Krajského úřadu Kraje Vysočina a celé řady dalších hostů byl objekt předán uživatelům – Muzeu Vysočiny Jihlava, Oblastní galerii Jihlava, Muzeu Vysočiny Pelhřimov a Střední průmyslové škole stavební Jihlava.

Muzeum tak poprvé ve své historii získalo do dlouhodobého užívání dostatečně velké, kvalitně vybavené a zabezpečené depozitární prostory.

Vlastní stěhování sbírek bude dlouhodobý, etapovitý a náročný proces. Klimatické podmínky v depozitářích jsou však nyní už takové, že uložení sbírkových předmětů umožňují a jejich stěhování proto buď už probíhá nebo proběhne do konce roku 2013.

Vybavení depozitáře moderním regálovým systémem podpořil zřizovatel muzea mimořádnou investiční dotací ve výši téměř 8 mil. Kč. Provoz depozitáře a jeho vybavení pak další mimořádnou dotací ve výši přes 900.000 Kč.

Karel Malý

Studentská odborná konference Vysočina 2013: Příroda a společnost

Muzeum Vysočiny Jihlava uspořádalo 26. září 2013 2. ročník studentské odborné konference s názvem Vysočina 2013. Příroda a společnost. Navázalo tak na loňský úspěšný 1. ročník, který byl součástí grantového projektu s názvem Za poznáním a vědou do muzea.

Na konferenci bylo odprezentováno celkem 11 příspěvků v podobě ústního referátu či posteru. Výsledky své práce představili studenti středních škol v Kraji Vysočina a také studenti škol vysokých, jejichž práce měla tématickou vazbu k našemu regionu.

Přednášky probíhaly ve dvou blocích. V 1. bloku se představily příspěvky z oblasti geologie, ve 2. bloku pak příspěvky technického, ekologického a obecně přírodovědného charakteru. Představily se také poster s tématem geologickým, filologickým a zoologickým. Na příspěvcích se celkem podílelo 15 autorů ze středních škol z Jihlavy, Žďáru nad Sázavou či Chotěboře a z Univerzity Palackého v Olomouci. Po společném obědě proběhlo závěrečné zhodnocení konference a předání symbolického ocenění autorům nejzajímavější přednášky a posteru. Společné setkání završila v odpoledních hodinách slavnostní vernisáž nové muzejní výstavy Společenský život hmyzu.

Foto: Dana Oberreiterová - MVJ

Průběh studentské konference Vysočina 2013: Příroda a společnost potvrdil, že zájem o vědeckou práci mezi studenty trvá. Tento zájem je třeba i nadále podporovat a rozvíjet, autory vést a současně povzbuzovat.

Další ročník studentské konference byl úspěšně završen a jihlavské Muzeum Vysočiny se těší na setkání s „vědci na staru“ v příštím roce.

Ludmila Moržolová

Muzeum v pohybu

V posledních týdnech a měsících probíhají v jihlavském muzeu nepřetržité přesuny, rekonstrukce a stěhování. Byl rozšířen prostor pokladny ve vestibulu muzea, proběhlo vyklizení expozic, které se budou rekonstruovat, a zahájeno bylo stěhování sbírek do depozitářů v Heleníně. Na pochodu jsou tedy sbírkové předměty, lidé, dopravní prostředky, nábytek, vybavení a mnohdy i nervová soustava našich zaměstnanců. Mějte s námi trpělivost. V polovině roku 2014 vše novými expozicemi našim návštěvníkům vynahradíme.

Foto: Dana Oberreiterová, Martin Kos - MVJ

Ohlédnutí za prázdninami 2013 na hradě Roštejn

Prvním dnem července se zpřístupnily po rekonstrukci elektroinstalace paláce opět obě prohlídkové trasy. Během prázdninového období pak vstupovalo každý den na tyto trasy 250 až 350 návštěvníků. Převládaly rodiny s dětmi, tím se projevilo víceleté zaměření našich programů pro tuto skupinu návštěvníků.

Rodiny s malými dětmi pobývají u nás často i celý den díky naší široké nabídce vyžití a občerstvení. Děti mohou absolvovat krátkou prohlídku trasy B s poutavým výkladem průvodce a s výstavou plnou postav a strašidel, jak je známe z českých bájí a pověstí. Na nádvoří zveme divadelníky, kteří mají v repertoáru pohádky. Letos se zde prezentovala o víkendu 10. a 11. srpna Královská divadelní společnost Effrenata ze Žďáru nad Sázavou s pohádkou „O chaloupce z perníku“ doplněnou písničkami.

V nabídce máme i speciální kostýmovanou prohlídku pro skupiny s dětmi. Novinkou byla akce Hradozámecká noc, kdy na konci prázdnin mnozí kasteláni umožňují otevření památkových objektů do půlnoci. Tyto prohlídky jsou ozvláštněny doplňko-

vým programem. Naši návštěvníci si v nově osvětlených interiérech dávali dostaveníčko s majitelkou panství Františkou Slavatovou, manželkou Zachariáše z Hradce Kateřinou z Valdštejna, kuchařkou Magdalenou Rettigovou s pomocnicí, potkali také malíře Jana Kupeckého, sochaře a cestovatele F. V. Foita, polesného Františka Lošana, spisovatelku Boženu Němcovou, politika Viléma Slavatu, botanika Hieronima Bocka a legendu telčského Sokola Hedviku Krepčíkovou. Na nádvoří hráli svou výpravnou pohádku „Popelka“ a ukázky z muzikálu „Noc na Karlštejně“ divadelníci a šermíři z Třeště. Akci navštívilo více jak 200 lidí. Mnozí využívali možnost procházet se volně hradem a vracet se k nejzajímavějším postavám z hradní i české historie. Úspěch sklízela kuchařka M. Rettigová v Hodovní síni s nabídkou svých kulinářských specialit a cvičitelka H. Krepčíková v improvizované tělocvičně s různorodým cvičebním náradím. Na akci se podílelo více jak 20 divadelníků a přátel hradu Roštejn. Děkuje všem touto cestou a těšíme se na další setkání v příštím roce.

Karel a Zdena Vaníčkovi

Foto: Petr Král

Muzeum Vysočiny Jihlava napomáhá vědeckým úspěchům středoškoláků

Foto: archiv Gymnázia Jihlava

Jihlavské muzeum dlouhodobě podporuje výzkumné aktivity studentů všech stupňů a typů škol. Zaměstnanci muzea jsou běžně konzultanty bakalářských a diplomových prací nebo jejich oponenty. Pro středoškolské studenty je muzeum často první institucí, na niž se obracují a kde průběžně konzultují postup.

Muzeum se stalo garantem řady maturitních a středoškolských odborných prací. Tyto tzv. SOČky jsou texty soutěžními – a práce vedené odbornými zaměstnanci muzea se dlouhodobě umísťují na předních místech v krajských i celostátních kolech této soutěže. Dokládají to úspěchy v celostátních přehlídkách soutěže SOČ: v minulosti to byly práce z oblasti ochrany životního prostředí, mineralogie, pedagogiky, archeologie, zoologie a nejnověji i z historie.

V roce 2012 postoupila studentka Gymnázia Jihlava Pavlína Dušková s prací věnovanou osvozeným židovským studentům místního českého gymnázia do celostátního kola soutěže SOČ. Letos dosáhli jihlavští gymnazisté Anna Gümplová a Adam Dvořák v celostátním kole SOČ, které se ve dnech 14.-16. června uskutečnilo v prostorách Masarykovy univerzity v Brně, nejvyššího hodnocení. Získali první místo v sekci historie se svojí prací nazvanou „Soupis židovských podniků v Jihlavě v letech 1939 až 1940 a jejich historický vývoj“. Kromě toho jim byla udělena

i zvláštní cena Asociace učitelů dějepisu. Odborným konzultantem práce byl spolupracovník muzea Ladislav Vilímek a historik Radim Gonda. Práci vedla vyučující Eva Hurychová.

Téma, kterým se studenti zabývali, nebylo dosud zpracováno a výsledky jejich úsilí tak přispívají k historickému poznání nejen dějin Židů, ale i rozvoje průmyslu a obchodu v Jihlavě. Jak autoři sami doplňují: „Práce mapuje židovskou podnikatelskou sféru v Jihlavě před 2. světovou válkou a na jejím začátku. Snažili

jsme se s pomocí pana doktora Gondy a pana Vilímka zjistit obory podnikání jihlavských Židů, jak se jim v živnosti dařilo, kde se nacházely jejich obchody či výroby a v jakých oborech se angažovali. Poté jsme si vybrali několik větších firem, ke kterým jsme se pokusili dohledat i osud rodiny majitele i jeho podniku.“

Karel Malý, Radim Gonda

Z muzejních depozitářů

19. září byla v třeštském muzeu zahájena výstava Z muzejních depozitářů připomínající 80. výročí založení muzejního spolku v Třešti. Spolek byl iniciátorem založení muzea a už ve svých stanovách kladl velký důraz na sbírkotvornou činnost.

V současnosti má sbírka třeštského muzea přes 20 000 položek a několik významných skupin. Jednu z nich tvoří tzv. zámecký inventář, obrazy a nábytek, jenž se dochoval po posledních majitelích zdejšího zámku. Za zmínku stojí i ucelená a cenná skupina judaik, předmětů spojených se židovskými tradicemi a zvyky. Velmi významná je taktéž sbírka betlémů, jak nejstarších papírových, tak i dřevěných, ručně malovaných figurek a staveb.

Minulost města od poloviny 19. století po současnost reprezentuje sbírkový fond, který souvisí s průmyslovým rozvojem a vznikem továren na výrobu zápalek, hodinových skříněk, rádií, textilk a šití konfekce či s menšími provozovny zaměřenými na výrobu drobných ozdobných předmětů, dýmek a šachových figurek.

Výstava se zaměřila na zajímavosti ze sbírek a řada předmětů byla vystavena poprvé od zaevidování v přírůstkové knize muzea.

Výstava v Schumpeterově domě byla ukončena 15. listopadu.

V den zahájení výstavy zavítala do třeštského muzea Blanka Lednická a ve své přednášce se věnovala Jabůrkově kronice. Nejstarší dochované kronikářské záznamy psal v Třešti soukeník a jeden z prvních autorů papírových betlémových figurek František Jabůrek na přelo-

Foto: Milina Matulová - MVJ

mu 18. a 19. století. Zápisky ilustroval velmi originálními kresbami, a proto není divu, že právě této kronice se Blanka Lednická v rámci studia historie věnovala podrobněji.

Milina Matulová

Chléb & víno - Dolnorakouská zemská výstava 2013

Po delší přestávce opět vyrazil autobus osvědčené značky Karosa na muzejní poznávací zájezd, tentokrát k našim rakouským sousedům do Poysdorfu a Asparnu. Na obou místech jsme si mohli prohlédnout Dolnorakouskou zemskou výstavu 2013 nazvanou Chléb & víno.

První zastávka byla v Poysdorfu. Zde byla část výstavy věnovaná vínu. Příhodnější místo než v dolnorakouském regionu Weinviertel bychom také pro výstavu podobného zaměření v Rakousku těžko hledali. Samotná cesta lemovaná vinicemi má svoji neopakovatelnou atmosféru. Na místě samém nás přivítal ředitel zdejšího muzea pan Gerhard Junker, se kterým jihlavské muzeum spolupracovalo jako partner na dolnorakouské výstavě v roce 2009. Výstava, jak z názvu vyplývá, je vě-

novaná vínu, jeho pěstování, zpracování a všemu, co s vínem souvisí. Není možné popisovat ji celou, ale pokud bych měl zmínit jednu věc, která nás zde obzvláště zaujala, tak určitě instalace mešních kalichů. Zde bylo opravdu na co se dívat.

V nedalekém Asparnu byla část výstavy věnovaná dějinám chleba od pravěku až po současnost. Celá instalace výstavy byla opět velice zdařilá, styl je trochu jiný, než jsme zvyklí z našich muzeí, a srovnání je pro každého jistě zajímavé. Na návštěvníka zde určitě udělala velký dojem prosklená místnost naplněná chlebem a pečivem, které se nespotřebuje a končí na skládce. Člověk zapomíná, že byly doby, kdy byl chléb velikou vzácností. Samostatnou zmínku si zaslouží venkovní archeologická expozice zdařilých rekonstrukcí obydlí a technologických zařízení (pecí, hrnčířských kruhů) od pravěku až do doby železné. S tím jsou spojeny i doprovodné programy, pečení chleba, keramické dílny a další. Opět je zajímavé srovnání s našimi programy pro školy a veřejnost.

Rakouská část zájezdu byla za námi a následovala návštěva mikulovského zámku, konkrétně výstava Římané a germáni v kraji pod Pálavou. Expozici nás prováděl kolega Mgr. František Trampota. Výstava samotná získala cenu Gloria muzealis za rok 2007. Působivá je idealizovaná rekonstrukce germánské chaty, kterou návštěvníci procházejí. Tím byl náš „výstavní“ program vyčerpan a následoval přejezd do Šatova, kde jsme v Moravském vínném sklepě měli možnost ochutnat chléb z místní pekárny a víno z produkce firmy Znovín. Počasí nám přálo, víno i chléb jsme měli možnost ochutnat všemi smysly, lidé, se kterými jsme se setkali, byli milí... Tak možná zase někdy příště...

Marek Krutiš

Foto: Dana Oberreiterová - MVJ

TOP EXPONÁT

Herbářová položka švihlíku krutiklasu

Švihlík krutiklas. Foto: Kamila Juříčková

Součástí herbářové sbírky Muzea Vysočiny v Jihlavě je i položka s inventárním číslem 20042 a rodovým číslem B0939. Vedle těchto asi ničím zajímavých čísel na papíře najdeme několika papírovými pásky nalepenou usušenou rostlinu jedné z našich nejvzácnějších orchidejí, švihlíku krutiklasu (*Spiranthes spiralis*). Dále se z herbářové schedy, tedy nalepeného papírového štítku, můžeme dovědět lokalitu nálezu, tedy: Švařec (6 km V od Bystřice nad Pernštejnem), NPP Švařec, při silnici na Brťoví, asi 500 m SV od obce, na stráni nad kostelíkem (včetně geografických souřadnic), která leží ve fytogeografickém okrese Moravské podhůří Vysočiny, v okrese Žďár nad Sázavou, v nadmořské výšce asi 390–450 m. Dále pak je uvedeno jméno sběratele, v tomto případě Ivy Krausové, a kdy byla v terénu rostlina sebrána, zde v září 1984.

Když se případný badatel pohrouží do botanické literatury, dozví se, že se jedná o kriticky ohroženou rostlinu naší flóry, která je velmi vzácná i v okolních zemích. Dále se dočte, že v minulosti byl tento druh hojnější, přesto i tehdy (myšleno v 19. a v 1. polovině 20. století) patřil k vzácnějším druhům orchidejí. Nejvíce lokalit na Moravě a ve Slezsku bylo udáváno z Beskyd, Hostýnských a Vizovických vrchů. Celkem bylo z území dnešní České republiky známo přes sto lokalit. V současnosti jsou však známy lokality

pouze tři. Na Pastvišti u Fínů nedaleko Albrechtic u Sušice v jižních Čechách byl druh objeven v roce 1980, v oblasti historického výskytu druhu; v Hostýnských vrších bylo několik jedinců nalezeno u obce Vlčková v roce 2011 a na „naší“ lokalitě byl druh zjištěn právě v roce 1984, tedy v sezóně, ze které je i rostlina v našem herbáři. Lokalita byla posléze vyhlášena jako chráněné území, v současnosti má statut Národní přírodní památky.

Zjednodušeně můžeme říci, že na ústup druhu měla zásadní vliv intenzifikace zemědělství, tedy upuštění od tradičního pastevectví (zejména ovcí) a naopak enormní nárůst používání minerálních hnojiv a zarůstání lokalit konkurenčně silnými druhy, například třtinou křovištní.

Zajímavá je i životní strategie této orchideje. Vyjma pro orchideje typické vlastnosti, tedy extrémně malých semen a dlouhé doby od vyklíčení po plodnost, která je u tohoto druhu uváděna až na 13–15 let, se švihlík od ostatních evropských orchidejí zcela liší v sezónním růstovém cyklu. V době květu, tedy během srpna až října totiž můžeme nalézt vedle květonosné lodyhy i růžici přizemních listů. Listy vytrvávají přes zimu a odumírají koncem května. Z vegetačního vrcholu umístěného v jejich středu poté až počátkem srpna začne vyrůstat květonosná lodyha.

Jiří Juříčka

Švihlík krutiklas – herbářová položka

BÁDÁME...

Mezinárodní konference Stříbrná Jihlava 2013

Muzeum Vysočiny Jihlava ve spolupráci s Archaia Brno pořádalo ve dnech 10.–12. října 2013 tradiční konferenci k historii hornictví a důlních prací.

Konference se zúčastnilo 85 účastníků - 70 Čechů a 15 zahraničních účastníků z Německa, Rakouska, Polska, Slovenska a Velké Británie. Partnery konference byly Kraj Vysočina – záštitu převzal hejtmán Kraje Vysočina MUDr. Jiří Běhounek a radní pro školství a kulturu RNDr. Marie Kružíková – a Statutární město Jihlava – záštitu převzal primátor Ing. Jaroslav Vymazal. Konferenci podpořily Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Masarykovy univerzity v Brně.

Mezinárodní konferenci zahájili ve čtvrtek 10. října ředitel Muzea Vysočiny Jihlava Karel Malý a ředitel společnosti Archaia Brno David Merta, za Kraj Vysočina Marie Kružíková, za Statutární město Jihlava Zdeněk Jaroš a vedoucí Ústavu archeologie a muzeologie FF MU Brno Zdeněk Měřinský. Ve večerních hodinách připravilo Město Jihlava prohlídku radnice, kterou uvedl náměstek primátora Rudolf Chloupek. Účastníci ocenili především díla jihlavského rodáka Gustava Kruma a výborné víno při závěrečném pohoštění.

Foto: David Zimola - MVJ

Celkem bylo přihlášeno 26 příspěvků, jejichž tištěná podoba vyjde jako první číslo časopisu Acta rerum naturalium v roce 2014. Letošní již sedmý ročník konference byl zaměřen na prezentaci výsledků montanistických mezioborových výzkumů se zaměřením na dolování drahých kovů ve středověku a novověku.

Příspěvky byly předneseny 10. a 11. října 2013 v kongresovém sále Krajského úřadu Kraje Vysočina v Jihlavě. V pátek 11. října navazovalo po skončení odborného programu tradiční posezení na hradě Roštejně spojené

s opékáním prasete, kterého se účastnilo cca 60 účastníků konference i zájemců o historii dolování na Vysočině. K pohoštění hrála „středověká hudba“ v podání skupiny Bakchus z Brna. Pro účastníky konference připravila kastelánka Zdena Vaníčková prohlídku hradu spojenou s hudebním vystoupením skupiny Bakchus v jednotlivých sálech. Akci podpořil několika sudy piva také majitel Radniční restaurace pan Miroslav Tomanec.

V sobotu 12. října jsme se pod vedením Petra Hrubého zúčastnili terénní exkurze nejprve na stará důlní díla v okolí Vyskytné na Pelhřimovsku a posléze na lokalitu Trubába – Valcha na Humpolecku, kde zajišťovali odborný výklad spojený s rýžováním zlata Zbyněk Buřival a Lenka Losertová.

Celou konferenci na závěr zhodnotil dlouholetý účastník Josef Večeřa. Konstatoval vysokou odbornou úroveň příspěvků a zvýdhl hojnou zahraniční účast dodávající akci evropský rozměr.

David Zimola

Z PREPARÁTORSKÉ DÍLNY

Jak se dělá herbářová položka

Nedílnou částí sbírek Muzea Vysočiny Jihlava je i herbářová sbírka, která má mezinárodně známou zkratku MJ. Naše sbírka je tvořena jednak herbářovými položkami ze starých sbírek, zejména z kolekcí Prusika a Schwarzela, tak i položkami odkoupenými od současných sběratelů a vlastními sběry odborných pracovníků muzea, samozřejmě v první řadě botaniků. Jak ale botanik takovou herbářovou položku dělá?

Nejprve samozřejmě musí v terénu usoudit, kterou rostlinu v terénu „sebere“, důležité je i kde a kdy, případně jakou její část. Na otázku kterou, tedy jaký druh, můžeme lapidárně odpovědět, že ten, který ho z nějakého důvodu zajímá. Potřebuje zdokumentovat jeho rozšíření, tedy že se v dané oblasti vůbec vyskytuje, že pořád (nebo už) roste na konkrétní lokalitě, nebo třeba jen proto, že ten konkrétní druh je v dané sbírce (tj. herbáři) v příliš malém počtu položek či tam dokonce chybí úplně. Častý je i sběr z toho důvodu, že daná rostlina patří do okruhu nějaké obtížněji určitelné taxonomické skupiny, u které je možné určení až například po důkladném prozkoumání konkrétních znaků třeba až pod binokulární lupou či mikroskopem či až po srovnání s herbářovými položkami rostlin této skupiny, které již ve sbírce jsou. Naopak by se správný botanik měl vyvarovat sbírání ohrožených druhů rostlin, které jsou na lokalitě či dokonce v dané oblasti už jen v počtu několika málo kusů a sebrání byt' jedné jediné „kytky“ může mít na „celou“ zbylou populaci nevratný vliv. Případů, kdy nadměrný sběr do sbírek zcela vymazal některý vzácný druh z nějaké lokality, známe dost. Netýká se to jen botaniky, své o tom ví i entomologové. A kde ho sebere? Často botanika zajímá úplný přehled druhů na konkrétní lokalitě a protože herbářová položka je v botanice brána za téměř 100% důkaz výskytu, tak se tam pokouší sebrat všechny druhy. Nebo ho zajímá areál rozšíření druhu (i proto je u sběrů nutno uvádět co nejpřesnější a nejpodrobnější lokalizaci místa sběru). Kdy? Ideálně v době, kdy je na rostlině patrné co nejvíce diagnostických znaků, tedy v době květu či za plodu. Jasná je tím pádem i odpověď na další otázku – co z rostliny sebrat. U těch menších (řekněme do formátu o něco většího než A3) celé rostliny i s částí oddenku či kořenů. U vyšších než daný rozměr papíru rostlinu sebereme také celou a posléze ji musíme na onen formát „poskládat a poohýbat“. To samozřejmě nejde u stromů, keřů či třeba tři metry vysokého rákosu. Tam je nutné sebrat tu část rostliny, na které je nejvíce důležitých znaků, například větvičku s plody.

Takže kytku či její část už máme a co s ní potom? Ideální je nosit si s sebou desky z tvrdého papíru či kartonu a staré noviny či jiný savý papír, do kterých sběr hned „založíme“. Tedy naaranžujeme ji na papír tak, aby byly listy co nejméně překroucené, aby lodyha byla přímá či naopak poohýbaná tak, aby se rostlina na papír vešla celá a přitom se nepřekrývaly důležité části. Pokud takto v terénu vyzbrojeni nejsme, musíme náš „sběr“ umístit někam, kde nám hned nezvadne a neuschne, a na papír ho dáme hned, jak budeme moci. Nesmíme ale zapomenout napsat si k rostlině alespoň lísteček s datem a lokalitou sběru, ze kterého budeme vycházet při zapisování údaje buď do databáze, která nám poté vytvoří konečnou podobu herbářové schedy, či rovnou na ni. Takže rostlinu máme na svém papíře někde v civilizaci, co pak? Pak nám musí pěkně v papíru vyschnout, nesmí zplesnivět. Naše léty odzkoušená praxe je taková, že rostliny v savém papíře navrstvíme na sebe a na čtyřadvacet hodin je umístíme do lisu, který ale nesmíme „přetáhnout“. Zde dochází k časté chybě začínajících sběratelů, že nadměrným tlakem dosáhnou ve výsledku dvourozměrné, téměř průsvitné rostliny. Legendární je tedy průpovídka jedné vysokoškolské pedagogy botaniky: „...a zatížíme vahou dvou Dostálů“. Na mysli tedy měla dvoudílnou, zelenou publikaci Josefa Dostála Nová květena ČSSR ve formátu A4.

Po dni sběry vyjmeme a přeložíme z již navlhklých papírů do suchých, ale opět savých. Pokud máme k dispozici nějakou sušičku, my starou Etaviru, proložíme savé papíry vrstvy kartonového papíru se vzduchovými kanálky a umístíme na několik dní do sušičky, musíme ale hlídat, aby nám kytky „nepřeschly“. Když sušička není, musíme papíry stále měnit tak, aby kytky uschly a nezplesnivěly.

Další fázi můžeme odložit až na období botanikova terénního klidu, tedy na zimu. Suchou rostlinu přemístíme na definitivní podložku – na herbářový papír, na který ji pomocí úzkých papírových pásků nalepíme. Papír opatříme inventárním číslem položky (my razítkujeme) a po určení a zapsání do databáze DEMUS nalepíme vytisknutou herbářovou schedu. Poté celý balík nových sbírkových přírůstků preventivně na asi 14 dnů zmrazíme (ochrana před škůdci) a pak jednotlivé položky v herbáři roztřídíme podle systému do obálek a krabic k již existujícím položkám stejného taxonu.

Jiří Juříčka

MUZEJNÍ SLOVNÍK

7. ČÁST

Muzeálie

Muzeálie je selektovaný autentický objekt reprezentující muzeální kulturní hodnotu, běžně označovaný jako muzejní předmět či objekt.

Slovo muzeálie má několik významů:

- artefakt je objekt, který byl vytvořen člověkem, například sklenice, kniha, obraz, tkalcovský stav;
- mentefakt je prokazatelný, myšlený poznatek, například lidový tanec, jazyk indiánského kmene;
- naturfakt je přírodní objekt, například brouk, bobr, kost-ra, paroží, rostlina.

Zdroj: Stránský, Z. Z.: Archeologie a muzeologie. Brno, 2005

PŘEDSTAVUJEME

FRESKY V BOTANICKÉM SÁLE NA HRADE ROŠTEJN

Hrad Roštejn je původně strážný hrad z 1. poloviny 14. století, který byl v 2. polovině 16. století za Zachariáše z Hradce přestavěn na lovecký renesanční hrádek s oborou. V té době byla mimo jiné postavena jednopatrová budova obdélníkového půdorysu na jižní straně nádvoří, která těsně přilehala k původnímu gotickému obytnému paláci. V přízemí je tzv. lokajna s vchodem z nádvoří, kde je dnes zřízena hradní hospoda. Nad ní v patře se nachází prostorná místnost o rozloze 82 m² s vchodem z gotického paláce a navazuje na širokou chodbu (Velký ochoz), který spojuje tuto místnost s oratoří hradní kaple.

Prostorné místnosti s barokním štukovým stropem se říká „Zelený“ nebo také „Botanický sál“ díky nástěnné výzdobě. Na všech čtyřech stěnách se nachází vyobrazení přesně 492 různých rostlin a stromů v řadách nad sebou. Nad každou rostlinou je v němčině její název. Dole od podlahy do výšky 72 cm nejsou rostliny, ale pás malby iluzivních obdélníkových kazet. Průměrná výška jednotlivých rostlin je cca 50 cm a stromů 85–98 cm. Charakter malby i uspořádání rostlin podle podobnosti vegetativních znaků může pocházet už z doby renesanční. Mezi i po stranách oken ve směru do lesa ve výši pasu je řada vyobrazení různých druhů stromů a keřů s ptáky, zvířaty i postavami lidí.

Tato vyobrazení jsou velmi podobná dřevorytům od Davida Kandela (1520–1592), německého renesančního umělce, průkopníka v rostlinném umění. Byl ilustrátorem bylinné knihy „Kreutterbuch“ (1546) od renesančního německého botanika Hieronyma Bocka (1494–1554). Tato kniha je opatřena 700 ilustracemi rostlin a u 550 se uvádí jako autor právě David Kandel.

Foto: Karel Vaniček - MVJ

K vyobrazení stromů se váží příběhy. Např. pod moruší stojí postava dívky nad ležící postavou mládence a v pozadí je lvice. Tato scéna vypráví o babylonské milenecké dvojici – Pyramos a Thisbe. Podle Ovidia jim rodiče zabránili ve sňatku. Jejich tajné setkání pod morušovníkem u studánky za hradbami města skončilo tragédií. První na schůzku přišla Thisbe, ale musela se ukrýt před

lvicí. Lvice se chtěla napít vody po hodování skoleného býka a měla tlamu potřísněnou krví. Lvice našla dívčin závoj a roztrhala jej. Když přišel Pyramos, našel dívčin závoj od krve a domníval se, že jeho dívku lvice roztrhala a odvezla. Požil jednu a když se Thisbe vrátila z úkrytu našla svého Pyrama ve smrtelné křeči. V zoufalství nalezla na jeho meč. Tragika tohoto starého příběhu inspirovala také W. Shakespeara k napsání hry Romeo a Julie. Stejný příběh je zobrazen na štukovém reliéfu v nepříístupné místnosti prvního patra vstupního traktu na zámku v Telči, který se datuje do doby života Zachariáše z Hradce.

V Botanickém sále je také pravděpodobně příběh z Ezopových bajek o lišce a vráně. Na hrušni je ptačí hnízdo s vránou se sýrem v zobáku. Pod stromem je chytrá liška, která namlouvá vráně, jak krásný má zpěv. Příběh vypráví o vychloubavé vráně, která chtěla předvést své pěvecké umění, ale zapomněla, že drží sýr. Když zobák otevřela, upustila nechtěně sýr na zem. Liška ho rychle popadla a snědla.

Foto: Karel Vaniček - MVJ

Fresky v Botanickém sále jsou značně poškozené a vybledlé, místy jen fragmenty, ale přesto podle porovnání s Kandeho dřevorytinami se mohou identifikovat. Celou nástěnnou fresku považují za unikátní, hodnou bádání historikem botaniky i restaurátorem renesančních fresek. Nutnost potřeby hloubkového průzkumu a následného restaurování v nejbližší době je ale evidentní.

Zdeňka Vaníčková

Odkazy na zdroje:

Zprávy památkové péče, roč.66, č. 4, 2006

<http://botany.cz/cs/bock/>

<http://www.google.cz/search?q=Hieronymus+Bock&sa=X&imgrefurl=http://www.wissensbild.de/zeitreihe.html&imgurl=http://www.wissensbild.de/images/img051a.jpg&w=750&h=1000&tbm=isch&tbs=simg:CAESEgk48Thwy-5szCSGjHIR1k0Lx5Q&ei=WgOmUZffk8OR7AbCl4CQDQ&ved=0CAQQ0gU&biw=1280&bih=780>

http://en.wikipedia.org/wiki/David_Kandel

<http://www.biodiversitylibrary.org/bibliography/9008#/summary>

PŘIPOMÍNÁME 20. 10. 1968 – 45 let

poprvé byla při skoku do výšky využita technika zvaná flop. Stalo se tak na olympiádě v Mexiku, kde americký atlet Dick Fosbury téměř nepochopitelným způsobem po zádech a hlavou napřed přeskočil latku ve výši 224 cm. Vyhral a vytvořil nový olympijský rekord. Technika byla kritizována a považována za ne zrovna bezpečnou. Na olympiádě v Moskvě v roce 1980 tak ale již skákala většina atletů. V této souvislosti mě napadá jediné – že je to skákačská technika bezpečná opravdu jen na stadiónu. Pokud budete prchat před divou zvěří, rozhodně nedoporučuji tento způsob překonávání překážek – při dopadu totiž skončíte na ramenou, zákonitě si tak vyrazíte dech a bude po legraci...

A NA KONEC...

Léto je opravdu za námi a konec roku v dohledu. Venku je nevlídno, začíná být zima na nos, uši a nohy a rozpoložení společnosti po předčasných volbách taky mnoho „lidského tepla“ nenabízí. Zkrátka čas jako stvořený dát si něco dobrého pro zahřátí. Doma se vždycky něco najde a když ne, tak v obchodě či v hospodě je nabídka víc než bohatá. Ještě že tak. Byly a jsou na světě místa a časy, kdy to s tou nabídkou bylo hodně mizerné a chuť jste si museli dát zajít i proto, abyste neskončili pro konzumaci alkoholu tzv. za katrem.

Ve Spojených státech si tento nápad vyzkoušeli v čase prohibice. Víze šťastných obyvatel bez alkoholu se objevovala v USA již od 18. století a bojovným moralistům se ji podařilo prosadit od roku 1920. Myšlenka to byla bezesporu dobrá – lidé nebudou pít, budou zdraví, nebudou v opilosti páchat trestné činy a místo do vězení budou poctivě a bez ulevování chodit do práce. Přinese to jen samá pozitiva – pro jednotlivce, pro rodiny, pro ekonomiku i pro celkovou kulturu společnosti. Ovšem dopadlo to mimo veškerá očekávání. Alkohol se sice přestal vyrábět oficiálně, ale začal se rychle ve velkém vyrábět na černo. Černý trh přímo rozkvetl. Hospody a bary živořily, ale podivné dobře ukryté nálevny a palírny vynášely. Kvalita nekontrolovaně vyráběného pití byla nevalná a řadě konzumentů způsobila zdravotní potíže či smrt. Závislost na alkoholu rostla. Černý trh spojený s pašeráctvím podpořil rozvoj mafiánských skupin, které mezi sebou zahájily nemilosrdný boj o nová odbytiště. Mezi členy policejních složek rozbuřila korupce. Ve větší míře se začaly šířit i jiné drogy.

5. prosince 1933, tj. před 80 lety, byla prohibice v USA nakonec zrušena schválením 21. ústavního dodatku.

Původní jistě chválná věc se změnila v nástroj přímo ďábelský. Místo toho, aby lidé pít přestali, na řadě míst se šířil

alkoholismus daleko více než předtím. Místo zachování a rozvoje zdraví lidu, mnozí o své zdraví i život přišli. Kromě trestných činů v opilosti se začaly páchat trestné činy, se kterými se řada místních obyvatel dosud přímo nepotkala – vraždy mezi gangy, uplácení, šíření drog, daňové úniky. S ekonomikou to šlo taky z kopce – stát přišel na daních o horentní sumy. Po ukončení prohibice se na dani na alkohol vydělávaly milióny dolarů, z nichž část mohla jít i na sociální programy. A o povýšení společenské kultury nebylo ani řeči – korupce a pokrytécké, nečestné jednání nepřidá žádné společnosti.

Utopické myšlenky jsou velice nebezpečné – jsou to mnohdy zbožná přání, kterým se rychle a snadno uvěří (protože jsou obvykle krásná tím, jak slibují ráj na zemi). Jenže nějak nejsou kompatibilní s lidskou náturou. Některé skončí na regálech mezi jinými zaprášenými chytrými knihami (zaplatpánbu) a některých se občas nějaký prorok či sociální inženýr chopí a ujme se je realizovat. Vždycky ale nakonec nastane situace, kdy je třeba v rámci dobudování původní víze některé lidi z procesu eliminovat, protože se pro ten chystaný ráj nějak nehodí, nedají se natlačit do požadovaných vzorců chování a celkovou myšlenkovou koncepci pořád něčím kazí. A pak obvykle přijdou na řadu kati či vězeňští dozorcí.

Až vám zase někdo bude na zlatém podnose nabízet dobro pro všechny a bude vás přesvědčovat, že to s vámi přece myslí jen dobře, tak si raději dejte pořádného panáka a do důsledků to promyslete. Život není spravedlivý a nikdy nebude. Lidi jsou různé, každý má o ráji úplně jinou představu a zařídit ho pro všechny zkrátka není v lidských silách.

Dostatek tepla v chladných časech, milí čtenáři

Ludmila Moržolová

MUZEUM VYSOČINY JIHLAVA

29. 11. – 12. 1. Hračky ze staré půdy

výstava provázející světem hraček od časů prababiček a pradědečků až po současnost

29. 11. – 26. 1. Photographia natura 2013

jubilejní X. ročník tradiční fotografické soutěže, tentokrát na téma Přírodní poklady Českomoravské vrchoviny

KAVÁRNA MUZEUM

10. 12. – 19. 1. Podzimní sklizeň

fotografie studentů Střední umělecké školy grafické v Jihlavě 2011 – 2013

PŘEDNÁŠKY A JINÉ AKCE

3. 12. Jihlavský renesanční dům

přednáší PhDr. Ivan Žlůva
začátek 17:00

10. 12. Hvězda nad Betlémem aneb co přivedlo mudrce

přednáší Miloš Podařil, začátek 17:00

MUZEUM VYSOČINY JIHLAVA, POBOČKA TELČ

25. 12. – 31. 12. Vánoce s telčským betlémem

vánoční prohlídka unikátního betlému manželů Vostrých
od 10.00 – 16.00

MUZEUM VYSOČINY JIHLAVA, POBOČKA TŘEŠŤ

6. 12. – 2. 2. 2014 Ve znamení anděla

výstava představující výrobky držitelů značky Regionální produkt Vysočina – Hany Tomíškové, Jany Paškové a Hany Číhalové

PŘIPRAVUJEME

24. 1. – 30. 3. 90 let amatérské fotografie v Jihlavě

retrospektivní výstava připravená k významnému jubileu Horáckého fotoklubu v Jihlavě

4. 2. – 23. 3. 130. výročí založení první české základní školy v Jihlavě, Křížová 33

výstava připomínající významné výročí v historii českého školství v Jihlavě

21. 2. – 9. 3. Portréty z kavárny

výstava představí práci čtyř výtvarníků pravidelně se scházejících a pracujících v Kavárně Muzeum – ak. mal. Jana Šimáčková, Vladka Škrhánková, Eva Plachá a Petr Kolros

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA!

Museum Factum, 3. ročník, 3/2013

čtvrtletník Muzea Vysočiny Jihlava

MK ČR E 19885; ISSN 1805-0484 (tisk); ISSN 1805-0492 (on-line verze)

Vydává: Muzeum Vysočiny Jihlava, příspěvková organizace, Masarykovo nám. 55, 586 01 Jihlava, IČO 00090735, [www.http://muzeum.ji.cz](http://muzeum.ji.cz), e-mail: muzeum@muzeum.ji.cz, tel.: 567 573 880

Redakce: Mgr. Ludmila Moržolová, Pavel Bezděčka

Kontakt: morzolova@muzeum.ji.cz, bezdecka@muzeum.ji.cz

Grafické zpracování: Hana Matoušková, TAGADESIGN, grafika/ video/fotodárky, www.tagadesign.cz